

Staatsbosbeheer

Postbus 563
7400 AN DEVENTER

Provincie Overijssel

Luttenbergstraat 2
Postbus 10078
8000 GB Zwolle
Telefoon 038 499 88 99
Fax 038 425 48 88
overijssel.nl
postbus@overijssel.nl

KvK 51048329
IBAN NL45 RABO 0397 3411 21

Inlichtingen bij

telefoon 038 499
@overijssel.nl
Zaaknummer 5575175

Datum	Kenmerk	Bijlagen	Uw brief	Uw kenmerk
25.03.2020	2020/0061856			

Onderwerp: MER-beoordeling procedure

Geachte

U heeft bij ons op 11 februari 2020 de definitieve aanmeldingsnotitie ingediend voor een m.e.r.-beoordeling. De aanmeldingsnotitie beschrijft de milieueffecten van de uitvoering van herinrichtingsmaatregelen in het Natura 2000-gebied Engbertsdijksvenen in Kloosterhaar, gelegen in de gemeente Twenterand.

Het betreft een aanmeldingsnotitie, waarvan het besluit onderdeel uitmaakt van een vergunningaanvraag ingevolge de Ontgrondingenwet.

Besluit

Wij besluiten, gelet op de overwegingen die zijn opgenomen in dit besluit, en gelet op de artikelen 7.16 t/m 7.19 van de Wet milieubeheer, dat er geen bijzondere omstandigheden zijn die het uitvoeren van een milieueffectrapportage nodig maken voor het realiseren van de voorgenomen ontgrondingswerkzaamheden in het Natura 2000-gebied Engbertsdijksvenen.

Met vriendelijke groet,
namens Gedeputeerde Staten van Overijssel,

Lars Wuijster,
teamleider Vergunningverlening

Datum verzending

Afschrift

Een afschrift van dit besluit is verzonden aan:

- a. Dagelijks bestuur van Waterschap Vechtstromen
- b. Burgemeester en Wethouders van de gemeente Twenterand

Rechtsmiddelen

Het besluit is overeenkomstig artikel 7.17, lid 4 van de Wet milieubeheer gepubliceerd op de website van de provincie Overijssel en de Staatcourant.

Dit besluit is een voorbereidingsbesluit in de zin van artikel 6:3 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb). Een dergelijke beslissing is niet zelfstandig vatbaar voor bezwaar en beroep, tenzij dit besluit een belanghebbende los van het voor te bereiden besluit rechtstreeks in zijn belang treft. Voor zover belanghebbenden geen bezwaar of beroep kunnen instellen tegen het voorbereidingsbesluit, kunnen zij hun bezwaren tegen het besluit kenbaar maken in het kader van de rechtsbeschermingsprocedure ten behoeve waarvan het m.e.r.-beoordelingsbesluit is genomen.

Overwegingen bij het besluit

Bijlage 1

Aanmeldingsnotitie

De meldingsnotitie is ingediend voor de beoordeling van de m.e.r.-plicht, ingevolge artikel 7.16, 1^e lid, van de Wet milieubeheer (Wm).

In de notitie zijn de mogelijke milieueffecten beschreven die te verwachten zijn bij het uitvoeren van de ontgrondingswerkzaamheden in het Natura 2000-gebied Engbertsdijksvenen.

Staatsbosbeheer wil bij het realiseren van de herinrichtingsmaatregelen in het Natura 2000-gebied Engbertsdijksvenen de hydrologische situatie in het gebied herstellen en verbeteren. De werkzaamheden bestaan uit het afgraven van lekkende dammen en het opnieuw aanleggen van compartimenteringsdammen. Hierdoor kan het regenwater in het Natura 2000-gebied beter vastgehouden worden.

Voor het uitvoeren van de betreffende ontgrondingswerkzaamheden wordt bij de provincie een vergunning aangevraagd ingevolge de Ontgrondingenwet.

Bevoegd gezag, beoordelingsplicht en toetsingskader

Gedeputeerde Staten zijn volgens artikel 3, lid 1, juncto artikel 8, lid 3 van de Ontgrondingenwet bevoegd gezag voor het verlenen van een ontgrondingsvergunning, als er sprake is van het uitvoeren van werkzaamheden waarbij het maaiveld verlaagd wordt. Ingevolge artikel 7.2, lid 1 onder b in samenhang met artikel 7.17, lid 1, van de Wet milieubeheer (Wm) moet het bevoegd gezag bij voorgenomen activiteiten die staan opgenomen in onderdeel D van het Besluit milieueffectrapportage (Besluit m.e.r.) bepalen of deze activiteiten vanwege bijzondere omstandigheden m.e.r.-plichtig zijn. Dat wil zeggen dat de initiatiefnemer de vergunningsaanvraag op grond van de Ontgrondingenwet al of niet vergezeld moet laten gaan van een milieueffectrapport (MER).

Bij het uitvoeren van de ontgrondingswerkzaamheden is het te ontgronden gebied groter dan 12,5 ha en kleiner dan 25 ha (D-drempelwaarde van het Besluit m.e.r.). Daarom moet een m.e.r.-beoordeling uitgevoerd worden en vallen de werkzaamheden (in eerste instantie) niet onder de MER-plicht. Dit betekent, dat gelet op artikel 2 lid 5 onder b van het Besluit milieueffectrapportage, Gedeputeerde Staten als bevoegd gezag, op grond van de in bijlage III bij de EEG richtlijn 85/337/EEG (gewijzigd bij richtlijn 97/11/EG en richtlijn 2003/35/EG) genoemde criteria, toepassing moeten geven aan een m.e.r.-beoordeling als wordt bedoeld in artikel 7.16 t/m 7.19 van de Wet milieubeheer, als niet kan worden uitgesloten dat de activiteit belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu kan hebben.

Gedeputeerde Staten moeten beoordelen of, gelet op bijzondere omstandigheden, voor het verlenen van de ontgrondingsvergunning wel een milieueffectrapportage (m.e.r.) noodzakelijk is. Het algemene uitgangspunt bij een dergelijke beoordeling is dat er geen m.e.r. behoeft te worden opgesteld, tenzij er sprake is van bijzondere omstandigheden.

Deze bijzondere omstandigheden kunnen betrekking hebben op:

1. kenmerken van het project;
2. plaats van het project;
3. kenmerken van het potentiële effect.

De bijzondere omstandigheden zijn in de meldnotitie beschreven.

Inhoudelijke beoordeling

De plaats van het project

Het Natura 2000-gebied Engbertsdijksvenen ligt dicht bij Kloosterhaar en Sibculo, in de gemeente Twenterand. Het gebied is een overblijfsel van een veengebied, dat vroeger veel groter was. Staatsbosbeheer is de beheerder van het natuurgebied.

Kenmerken van het project

Het Natura 2000-gebied Engbertsdijksvenen is een hoogveenlandschap. Voor het natuurgebied zijn specifieke instandhoudingsdoelen geformuleerd om de biodiversiteit in het natuurgebied te waarborgen en zo mogelijk te verbeteren. Het oppervlak van de ontgrondingen is 23 ha.

De kernopgave voor Engbertsdijksvenen ligt in het verbeteren van het oppervlakte en de kwaliteit van de actieve hoogvenen en het verbeteren van de kwaliteit van de herstellende hoogvenen. Voor de overige habitattypen en diersoorten geldt met name dat de huidige staat niet mag verslechteren. Voor het gebied geldt ook een wateropgave, omdat er sprake is van het wegzijgen van water uit het natuurgebied.

Het Natura 2000-gebied is in het verleden ingedamd met compartimenteringsdammen om het regenwater binnen het gebied te houden. Inmiddels zijn enkele van deze dammen lek waardoor water wegloopt uit het gebied. Dit heeft een negatieve invloed op de aanwezige natuurwaarden.

De intensieve landbouw rondom de Engbertsdijksvenen speelt tevens een grote rol in het wegvloeiën van water uit het gebied. Met name aan de oostzijde zorgt landbouwkundige ontwatering voor een lagere grondwaterstand. Behoud van de huidige kwaliteit van het Natura 2000- gebied is zonder water aan de veenbasis onmogelijk.

Royal HaskoningDHV heeft onderzoek uitgevoerd hoe de kwaliteit van het gebied verbeterd kan worden. Eén van de werkzaamheden is het herstellen van de compartimenteringsdammen die het gebied opdelen in hydrologische peilgebieden. Het doel van deze aanpak is het herstellen van het hoogveen. De ontgrondingswerkzaamheden zullen bestaan uit het weggraven van bestaande, lekkende damstructuren en het aanbrengen van nieuwe kades.

Kenmerken van de potentiële effecten

In paragraaf 3 van de aanmeldingsnotitie zijn de effecten van de ontgrondingen op het milieu beschreven. Effecten van ontgrondingswerkzaamheden zijn beoordeeld op de aspecten bodem, water, ecologie (soorten- en gebiedsbescherming), archeologie, landschap en cultuurhistorie, externe veiligheid, luchtkwaliteit en geluid. Tevens is de cumulatie van de effecten beoordeeld.

Uit de aanmeldingsnotitie blijkt dat ten gevolge van de ontgrondingmaatregelen geen nadelige milieueffecten zijn te verwachten ten opzichte van de huidige situatie.

We hebben de aanmeldingsnotitie beoordeeld en we zijn van mening dat de beoordeling van de effecten van de voorgenomen ontgrondingen op de juiste manier heeft plaatsgevonden.

Ten aanzien van de effecten merken we het volgende op:

Bodem

Binnen het natuurgebied bestaat de bodem vooral uit hoogveen. In de omgeving van het plangebied zijn juist veel zandgronden te vinden. De dikke veenlaag concentreert zich vooral in het centrale gedeelte van het natuurgebied. De Engbertsdijksvenen zijn van oudsher gebruikt voor veenafgravingen. In beperkte mate was er bewoning. Uit onderzoek blijkt dat er in het projectgebied en in de omgeving geen bodemverontreinigingen zijn. Er moet nog wel nader onderzoek naar mogelijke PFAS-verontreinigingen uitgevoerd worden. Aan te voeren grond moet minimaal van gelijke kwaliteit zijn als de kwaliteit van de aanwezige grond.

Water

De levende laag van het hoogveen in het plangebied wordt gevoed door regenwater. Op dit moment is er echter sprake van wegzijging van het water. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door een aantal lekkende compartimenteringsdammen en anderzijds door de drainerende werking van de omliggende landbouwgronden. Dit heeft een negatieve invloed op de aanwezige natuurwaarden.

Door drainage van de omliggende landbouwgronden is het grondwater onder de veenbasis gekomen, met als gevolg dat de wegzijging verder toeneemt. De nieuw aan te brengen kades in de westelijke en zuidelijke richting van het gebied moeten zorgen voor een vertraagde afvoer van het hemelwater. Op die manier wordt het hemelwater maximaal benut binnen het gebied.

De herstelwerkzaamheden aan de Engbertsdijksvenen hebben als doel om regenwater binnen het gebied te houden. Het plan voorziet in een verbetering van de compartimenteringsdammen en dus ook voor de verbetering van de waterhuishouding van Engbertsdijksvenen. Als de dammen hersteld worden, neemt ook de kans op potentiële hydrologische effecten buiten het plangebied af.

Voor zowel de externe als interne maatregelen voor het Natura 2000-gebied Engbertsdijksvenen is een hydrologisch model gebouwd waarmee de effecten van de maatregelen op de omliggende (landbouw)gronden zichtbaar zijn gemaakt. Uit de berekeningen blijkt dat er niet of nauwelijks risico's op uitstraling naar de omgeving zijn. Dat is in belangrijke mate te verklaren door het feit dat in de huidige situatie op vrijwel alle plekken diepe ontwateringssloten aan de rand van het natuurgebied liggen. Als er al uitstraling zou zijn dan wordt die afgevangen door deze sloten. Uit monitoringsgegevens blijkt, dat eerder uitgevoerde maatregelen in de Engbertsdijksvenen geen effect hebben gehad op de omgeving. Er is een uitgebreid extern grondwatermeetnet geplaatst op basis waarvan effecten in beeld kunnen worden gebracht. Mochten onvoorziene effecten optreden dan zullen ook daar maatregelen op worden uitgevoerd om deze zo mogelijk te mitigeren.

Ecologie

Met de uitvoering van de maatregelen in het Natura 2000 gebied zet Staatsbosbeheer zich in voor het behalen van de natuurdoelen uit het Natura 2000 beheerplan van de provincie. Ecogroen heeft een natuurtoets uitgevoerd waarin de gebiedsbescherming en soortenbescherming zijn onderzocht en heeft geadviseerd welke mitigerende maatregelen moeten worden opgenomen in het ecologisch werkprotocol.

Gebiedsbescherming

Met de uitvoering van de herinrichtingsmaatregelen wil Staatsbosbeheer het oppervlakte en kwaliteit van de actieve hoogvenen en de kwaliteit van de herstellende hoogvenen in het plangebied verbeteren. Voor de overige habitattypen en diersoorten geldt met name dat de huidige staat niet mag verslechteren.

Voor actieve hoogvenen (H7110A) en herstellende hoogvenen (H7120) geldt dat er geen maatregelen binnen deze habitattypen worden uitgevoerd. In het ecologisch werkprotocol wordt een algemene werkwijze opgesteld die nadelige milieueffecten op deze habitattypen uitsluit.

De waterplassen in Engbertsdijksvenen zijn een belangrijke broedplaats voor de geoorde fuut. De werkzaamheden zullen plaatsvinden buiten het broedseizoen. In het ecologisch werkprotocol wordt een algemene werkwijze opgesteld die nadelige milieueffecten op deze habitattypen uitsluit.

De toendrarietganzen en de kraanvogels foerageren overdag buiten de Engbertsdijksvenen en komen na zonsondergang naar het gebied om te rusten. Door de herstelwerkzaamheden overdag uit te voeren is rustverstoring voor de toendrarietgans niet aan de orde. In het ecologisch werkprotocol wordt een algemene werkwijze opgesteld die nadelige milieueffecten op deze habitattypen uitsluit.

Er geldt voor het uitvoeren van de voorgenomen werkzaamheden een vrijstelling voor de Wet natuurbeschermingsvergunning. Deze regeling is op 16 oktober 2019 van kracht gegaan. Op basis hiervan kunnen de werkzaamheden worden uitgevoerd wetende dat er effecten op zullen treden, maar dat deze werkzaamheden noodzakelijk zijn om een grote verbetering teweegbrengen voor de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied. Wel heeft de provincie een verplichting opgenomen dat er omtrent de werkzaamheden en vrijstellingen een meldingsplicht ter informatie voor de omgeving is.

Voor het uitvoeren van de herstelmaatregelen hebben de provincies landelijk besloten dat de uitstoot van stikstof niet meegenomen wordt in het vergunningentraject. De tijdelijke toename van stikstofdepositie door de uitvoering van deze maatregelen is beperkt, plaatselijk van aard en weegt niet op tegen het positieve effect door verbetering van de kwaliteit en uitbreiding van de instandhoudingsdoelen door deze herstel- instandhoudingsmaatregelen.

Soortenbescherming

In het natuuronderzoek van Ecogroen is op basis van eerdere gegevens en de Nationale Databank Flora en Fauna een lijst opgesteld met beschermde soorten die mogelijk aanwezig zijn in Engbertsdijksvenen.

Voor soortenbescherming geldt een vrijstelling van de vergunningsplicht op basis van artikel 3.3 lid 7 uit de Wnb. Deze vrijstelling geldt ook voor jaarrond beschermde nesten, vleermuizen en overige soorten. Door uitvoering van de werkzaamheden kunnen beschermde soorten (tijdelijk) verdwijnen, maar de gebiedsbescherming wordt in dit kader belangrijker geacht dan de bescherming van individuele soorten. De vrijstelling van ontheffingsplicht is van toepassing ten aanzien van de Natura 2000 maatregelen, omdat de maatregelen in het kader van het Natura 2000 beheerplan worden uitgevoerd.

Met de provincie Overijssel is afgesproken dat in de uitvoeringsfase voor alle Natura 2000 maatregelen een Ecologisch werkprotocol wordt opgesteld. De aannemer moet de geplande maatregelen conform dit EWP uitvoeren.

Steekinsecten

Om overlast door steekmuggen te voorkomen, is een extern deskundige betrokken bij de inrichting van het gebied en zal er een nulmeting uitgevoerd worden. Daarna zal monitoring plaatsvinden. Zo wil men proberen om eventuele muggenoverlast te voorkomen. Wanneer uit de monitoring blijkt dat de stand van de stekende insecten stijgt zal worden beoordeeld of aanvullende maatregelen genomen moeten worden.

Archeologie

Het plangebied is een restant van een groot veengebied, waarvan de randen de afgelopen eeuwen zijn afgegraven. Om wegzijging van het regenwater tegen te gaan zijn dammen en kades aangebracht om het gebied hydrologisch te isoleren. De ontgrondingswerkzaamheden betreffen het afgraven van gronden, waarbij mogelijk archeologisch waardevolle resten geraakt kunnen worden.

Bureau Raap heeft een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd naar de archeologische waarden in het plangebied. Voor het overgrote deel van het plangebied geldt een lage verwachting voor archeologisch waardevolle vondsten uit de late middeleeuwen en de nieuwe tijd. Voor de hogere gebiedsdelen geldt echter een archeologisch hoge verwachting voor vondsten uit de vroege bronstijd. De verwachting is dat op de hogere delen van Engbertsdijksvenen vroeger mensen leefden in kampementen en nederzettingen en dat juist hier mogelijk restanten van die bewoning aanwezig zijn. Deze verwachting is in 2019 bevestigd door een vuursteenvondst.

Het is noodzakelijk dat voorafgaand aan de werkzaamheden in deze gebieden een inventariserend vooronderzoek plaatsvindt om de feitelijke archeologische verwachtingswaarde te toetsen.

Landschap en cultuurhistorie

Engbertsdijksvenen behoort tot het cultuurhistorische deelgebied Vriezenveen-Vroomshoop en is een veenontginningsgebied. Van oost naar west lopen enkele historische dijken. Over enkele van deze dijken en in de noord-zuidrichting door het gebied heeft in het verleden smalspoor gelegen ter bevordering van de veenontginning. Deze rechtlijnige structuur van de veenontginning maakt onderdeel uit van het cultuurhistorisch landschap. De werkzaamheden aan de Engbertsdijksvenen doen geen afbreuk aan deze verschijningsvorm. Daarnaast zijn er geen cultuurhistorisch waardevolle objecten in het gebied aanwezig.

Overige aspecten

Niet gesprongen explosieven

Het onderzoeksbureau REASeuro heeft geconstateerd dat er in de Tweede Wereldoorlog enkele luchtaanvallen zijn geweest in de buurt van het plangebied. Er liggen enkele bomkraters in het natuurgebied. Er is vastgesteld waar deze kraters precies liggen. Bij het uitvoeren van de werkzaamheden moet men op die locaties rekening houden met de mogelijke aanwezigheid van niet gesprongen explosieven.

Verkeer

De werkzaamheden vinden in een relatief geïsoleerd natuurgebied plaats. Er is een zeer beperkte toename van vrachtverkeer te verwachten op de nabijgelegen wegen N36 en N341 bij Kloosterhaar en Sibculo. Dit heeft nauwelijks effect op de verkeersstromen en verkeersafwikkeling bij Engbertsdijksvenen.

Geluid

De werkzaamheden vinden in een relatief geïsoleerd natuurgebied plaats. Er is een lichte toename van vrachtverkeer en dus ook een zeer beperkte toename van geluid als gevolg van dit vrachtverkeer. Dit aandeel is echter te verwaarlozen. Ook geluid van machinerie binnen het natuurgebied draagt niet bij aan een verstoring van het akoestisch klimaat op woningen in de omgeving.

Luchtkwaliteit

De beperkte toename van vrachtverkeer en het gebruik van machinerie voor de werkzaamheden hebben een effect op de luchtkwaliteit. Dit effect is echter tijdelijk en gezien de omvang van de werkzaamheden en de afstand tot woningen te verwaarlozen. Er zijn geen belangrijk nadelige milieueffecten voor luchtkwaliteit.

Cumulatie

De komende jaren zullen ook maatregelen buiten het Natura 2000-gebied worden uitgevoerd. Er is dan mogelijk sprake van cumulatie. Deze maatregelen worden echter beoordeeld op het moment dat die werkzaamheden bekend zijn. Grenzend aan het Natura 2000-gebied zullen op sommige locaties bufferzones worden ingericht om de daar aanwezige habitattypen te behouden en te versterken. Om dit te kunnen realiseren zullen ook hier ontgrondingsmaatregelen worden uitgevoerd. Dit proces loopt echter achter op de maatregelen waar dit project over gaat.

In tegenstelling tot de maatregelen binnen de Engbertsdijksvenen die betrekking hebben op het vasthouden van regenwater, zijn de externe maatregelen juist bedoeld om het grondwater vast te houden. Aangezien er qua planning en type maatregelen een groot verschil is tussen de interne en externe maatregelen, is besloten om de interne maatregelen nu te beoordelen en bij de beoordeling van de externe maatregelen ook de cumulatieve effecten van de interne maatregelen mee te nemen in de beoordeling.

Conclusie

Op basis van de aanmeldnotitie kan het volgende worden geconcludeerd:

- er is geen sprake van een verslechtering van de kwaliteit van de bodem. Wel moeten maatregelen worden getroffen voor de aanwezige explosieven in het plangebied;
- de hydrologische situatie zal in het gebied zal aanzienlijk verbeteren;
- de herstelmaatregelen hebben een positief effect op de instandhoudingsdoelen van het natuurgebied. In een ecologisch werkprotocol worden afspraken vastgelegd om schade aan de natuur te voorkomen.;

- voorafgaand aan de werkzaamheden moet een inventariserend vooronderzoek plaatsvinden om de archeologische waarden in het gebied te bepalen.

Als voldaan wordt aan de mitigerende maatregelen, zijn er als gevolg van de ontgrondingswerkzaamheden geen negatieve effecten te verwachten voor het milieu. De mitigerende maatregelen zullen worden vastgelegd in de ontgrondingsvergunning.

Op basis van de verwachte effecten is er geen aanleiding om voor de voorgenomen ontgrondingen een m.e.r. uit te voeren.